

JAN MORKS EN HET MIDDELBURGS MUZIEKKORPS

door J.P. Luteijn



Naar aanleiding van een brief van de heer I.V.A. van Aartsen te Rotterdam betreffende de vooroorlogse Abdijconcerten van het Middelburgs Muziekkorps en Jan Morks, volgt hieronder een korte samenvatting van een manuscript, geschreven door oud-bestuursleden v.h. korps, de heren P. Luteijn en J.P. Luteijn.

Dit ligt voor uitgave klaar en gaat over het Middelburgs Muziekkorps van 1815-1960.

Het korps is ontstaan en opgericht vanuit de, tijdens de Franse overheersing bestaande 'cohorte urbaine', welke cohorte ook een muziekkorps had, althans wat er op leek. De officiële oprichtingsdatum is 27 februari 1815, zodat het korps in 1990 175 jaar bestaat.

Er zijn in de loop van de jaren natuurlijk verschillende dirigenten geweest, waarvan Jan Morks wel de bekendste genoemd mag worden, maar ook Johan H. Caro en Piet de Rooy mogen niet vergeten worden. In 1891 werd Jan Morks tot, wat toen nog genoemd werd, directeur benoemd. Hij is dit gebleven tot het voorjaar van 1925, waarna Joh. H. Caro eerst tijdelijk, later definitief directeur werd. Gedurende 34 jaar heeft Jan Morks het korps gedirigeerd. Onder zijn leiding werden overal in onze provincie, ook daarbuiten en zelfs over de landsgrenzen, concerten gegeven. Op zomerzondagochtenden gaf het Middelburgse Muziekkorps gewijde concerten op het Abdijplein (meestal tussen 12 en 1 uur, soms tussen 8 en 9 uur). Men begon en eindigde met een koraal en bracht verder muziek als: In een kloostertuin van Ketelby, of de Freimersberg met medewerking van het Middelburgs Mannenkoor. Onder doodse stilte



(het publiek bleef inderdaad doodstil staan) werd dit aangehoord, een gebeuren, dat niet alleen de oudere Middelburgers, maar ook de Vlissingers en toehoorders van de dorpen nog steeds is bijgebleven als één van de muzikale hoogtepunten van het korps. Opmerkelijk was ook, dat het carillon van de Lange Jan werd stilgezet, om niet te storen tijdens het Abdijconcert. Bij slecht weer werden er vlaggetjes op de Lange Jan gezet, om iedereen op Walcheren te laten weten, dat het concert niet door ging.

En het ging dan ook om honderden toehoorders. Pikant detail: er werd, als het publiek de Abdij verliet na het concert, bij de 3 Abdijpoorten gecollecteerd, aangezien de muzikanten semi-beroeps waren en sinds het aantreden van Jan Morks, tot ver in de vijftiger jaren, f 1,— voor een concert en f 0,50 voor een repetitie ontvingen.

Zo ging dat voor de 2e wereldoorlog.

De uitvoeringen waren overigens bij de dirigent en componist Jan Morks in goede handen (evenals bij zijn opvolger Johan H. Caro).

Voordat Jan Morks directeur werd van het muziekkorps der D.D. Schutterij, had hij klarinet gespeeld in het concertgebouworkest. Hij was een autoritaire figuur, die allerm minst naar populariteit streefde, doch deze niettemin verwierf. Een kapelmeester van hoger orde, daarbij een verdienstelijk componist. Behalve zijn arrangementen van werken van Chopin, Liszt en Schumann en van Peter van Anrooy's Piet Heinrhapsodie, verwierven zijn Suites des Miniatures en Choraal-ouverture zekere roem. Voor de Zeeuwen is Jan Morks in de eerste plaats componist gebleven van het Zeeuwse Volkslied, de Zeeuwse Reien, de Marcia Castagnole (Klepper mars), de Maria Simfonico en ... een veel minder bekend genre: Vrijmetselaarsliederen, waarbij hij zich in het goede gezelschap van Mozart bevond met zijn Vrijmetselaarsopera 'Die Zauberflöte'. Bekend is ook van Jan Morks, ter illustratie van zijn optreden tegenover de muzikanten, dat hij 's avonds langs enkele huizen van hun liep, om te luisteren of ze wel ijverig aan het repeteren waren. Was dat niet het geval, dan kreeg de betreffende muzikant op de eerstvolgende repetitie een stevige uitbrander. De eerste opvoering van de Marcia Castagnole werd gegeven op Koninginnedag 1905, op de markt in Middelburg. Deze première werd een daverend succes. 'Nooit heb ik kunnen denken', zei Morks in later jaren, 'dat die mars, die ik zo eens in een verloren half uurtje schreef, zo populair zou worden'. Jan Morks is dus feitelijk de man geweest, die als dirigent het Middelburgs Muziekkorps tot ver in het buitenland bekendheid heeft gegeven. Zo ontving het korps in de dertiger jaren een geschenksending van 'Stephen Forster Foundation' in de V.S. van Amerika, met de volledige partituur en alle partijen voor harmonie-orkest van 'n medley van alle composities van Stephen Forster, zoals o.a. 'Home on the ranch'. Slechts 3 korpsen in Nederland kregen deze geschenksending, volgens bijgaand schrijven, n.l. de Kon. Mil. Kapel, de Marinierskapel en het Middelburgs Muziekkorps. Voor zover mij bekend, is deze medley in de meidagen van 1940 in de kelders van de Prov. Bibliotheek niet verbrand. De bekendheid van het korps, ook in het buitenland, dankte 't ook aan de samenwerking tussen Jan Morks en Chr.J. Mazure, voorzitter van Medio-burgum, choreograaf van de reien van Morks en leider van de damesafdeling ritmische gymnastiek van 'Medio'. In de laatste twee hoedanigheden heeft de heer Mazure, samen met het Middelburgs Muziekkorps, met zijn dames vele uitvoeringen in binnen- en buitenland, met de reien van Morks, gegeven. In Oostende heb ik, halverwege de twintiger jaren, zij het dan onder leiding van Johan H. Caro samen met Mazure, als kleine jongen nog zo'n uitvoering meegemaakt.

lees verder op pag. 31

Nog een enkel woord gewijd aan de nagedachtenis van Morks. Het is te hopen, dat het borstbeeld van hem op het Molenwater bij de muziektent, nog lang zal herinneren aan deze componist en dirigent, die op het gebied van de harmoniemuziek zoveel voor het muzikleven heeft gedaan en voor het Muziekkorps in het bijzonder. Zijn dirigeerstokken, sabel en medailles zijn te zien in de studiezaal van het Gemeente-archief.

Jan Morks heeft het korps geleid tot 1925. Daarna nam Joh. H. Caro tijdelijk de leiding over. Na enige interim-dirigenten was de heer Caro, na enig aandringen, toch bereid om de leiding definitief op zich te nemen en is hij dit gebleven vanaf 1927 tot 1951.

Op 7 januari 1926 overleed Jan Morks en werd met militaire eer begraven, d.w.z. de begrafenisstoet werd door het Muziekkorps onder het spelen van de 'Treurmars' van Chopin, begeleid tot op het kerkhof. Daar werd Jan Morks bijgezet in een grafkelder. Op deze wijze werden alle muzikanten, die overleden waren, door het korps naar hun laatste rustplaats begeleid, onder het spelen van de Treurmars en met omfloerste trommen.

VERHUIZING REGTBANK MIDDELBURG

door: A.D. de Best

De arrondissements-rechtbank te Middelburg, evenals het Kantongerecht, was in 1876 gevestigd in een aantal lokalen van het raadhuis te Middelburg. Hiervoor werd door het Ministerie van Justitie aan de gemeente Middelburg een bedrag van f 1000,— per jaar betaald (1). De rechtbank hield zitting in de hoge vierschaar, terwijl het Kantongerecht dit deed in de lokalen van de gewone vierschaar.

In de loop van 1876 kwam het gebouw van het Provinciaal Gerechtshof van Zeeland aan het Hofplein 8, toen nog Oude Kerkplein, wijk D, nr. 73, leeg, omdat het hof was opgeheven en bij het Gerechtshof in Den Haag was ingedeeld.

Er was toen sprake dat in dit pand een Rijkskweekschool voor onderwijzers zou worden ingericht. De provincie had het gebouw voor deze stemming aan de minister van Binnenlandse Zaken aangeboden.

In de vergadering van rechters van 8 september 1876 (2), werd door de voorzitter geopperd dat het, gelet op een mogelijke uitbreiding van het rechtsgebied van de rechtbank, '...wenschelijk zou zijn bij den Minister van Justitie stappen te doen om zoo mogelijk dit gebouw alsnog voor de Justitie te behouden...' en men zo meer lokalen ter beschikking zou krijgen. De vergadering ging hiermee akkoord en de voorzitter ondernam hierna de nodige stappen.

In de vergadering van 13 november van 1876 deed de voorzitter verslag van zijn ondernomen stappen en dit werd als volgt in de notulen van die vergadering opgenomen: '...Dat hij, voorzitter, zich naar de residentie op audiëntie bij den Heer Minister van Justitie heeft begeven en met Zijne Excellentie heeft besproken het wenschelijke, dat de Regtbank, bij hare eventuele uitbreiding, in het bezit kome der lokalen van het vroegere Provinciaal Gerechtshof en dat dat gebouw niet worde in het bezit genomen voor de op te rigten Rijkskweekschool voor onderwijzers, waaromtrent de onderhandelingen met het gewestelijk bestuur en het ministerie van Binnenlandse Zaken hangende zijn ...' en